

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ชมรายการสารคดี “คนค้นคน” เป็นการศึกษา เพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการสื่อสารของผู้ผลิตรายการที่ต้องการโน้มน้าวผู้ชมรายการให้เกิดพฤติกรรม การมีส่วนร่วมกับทางรายการและเป็นประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบรายการสารคดีชีวิตที่สะท้อน ภาพให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม รวมถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ชมรายการ “คน ค้นคน” ที่มีลักษณะปฏิกิริยาการมีส่วนร่วมกับทางรายการที่แตกต่างกัน การวิจัยนี้เป็นการวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยใช้ข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในส่วนของผู้ผลิตรายการ ผู้ชมรายการ และ ผู้ร่วมรายการ รวมถึง ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในสังเกตการณ์ลักษณะการมีส่วนร่วมกิจกรรมของผู้ชมรายการ

จากการวิจัยพบว่า รายการ “คนค้นคน” จำนวน 91 ตอน มีลักษณะเป็นแนวละคร เจ้าอารมณ์ (Melodrama) ใช้ในการประกอบสร้างรายการมากที่สุด เนื่องจากใช้วิธีการดำเนิน เรื่อง เพื่อสะกดให้ผู้ชมรายการเกิดอารมณ์ร่วมในรายการและการมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ชมรายการสารคดี “คนค้นคน”

จากการวิเคราะห์ตอนรายการ 91 ตอน สรุปได้ว่า ตอนรายการส่วนใหญ่เป็นลักษณะ แนวละครเจ้าอารมณ์ (Melodrama) ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน 8 ระดับ ประกอบด้วย

- 1.1 การร่วมรับชมรายการเท่านั้น
- 1.2 การร่วมรับชมรายการและร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย
- 1.3 การร่วมรับชมรายการแล้วร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมกิจกรรมกับทาง รายการ
- 1.4 การร่วมรับชมรายการและร่วมกิจกรรมกับทางรายการ
- 1.5 การร่วมรับชมรายการและร่วมบริจาค
- 1.6 การร่วมรับชมรายการแล้วร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมบริจาค
- 1.7 การร่วมรับชมรายการแล้วร่วมกิจกรรมและร่วมบริจาค

1.8 การร่วมรับชมรายการแล้วร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมกิจกรรมและร่วม บริจาค

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า การรับรู้ความหมายของผู้ชมรายการ นั้น เกิดจากการที่ผู้ชมรับชมรายการแล้ว นำสารที่ได้รับรู้ไปทำความเข้าใจถึงประเด็นความหมายของผู้ผลิตที่ต้องการสื่อสารผ่านความบันเทิงบนสาระ ที่มุ่งหวังให้ปลายทางของการรับชมรายการ คือ การทำความเข้าใจชีวิต พฤติกรรมของบุคคลอื่น ๆ มากกว่าการพิจารณาเพียงแต่ภายนอก ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวคิดทัศนคติการยอมรับเนื้อหาได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการตัดสินสังคมและพันธะผูกพัน (Social Judgment –Involvement Theory) แนวคิดทัศนคติที่ลึกลึกมีส่วนร่วม (Ego-Involvement) รวมถึงแนวคิดการเข้าใจผู้อื่นสภาพของผู้ชม (Ego-Involvement) ล้วนมีผลทำให้ผู้ชมรายการเกิดพฤติกรรมมีส่วนร่วมกับรายการที่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยที่ทำให้ผู้ชมเกิดพฤติกรรมมีส่วนร่วมกับรายการ “ คนค้นคน ”

งานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยค้นพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ผู้ชมเกิดพฤติกรรมมีส่วนร่วมกับทางรายการ “ คนค้นคน ” ประกอบด้วย

- 2.1 แนวละครเจ้าอารมณ์ มีส่วนสำคัญในการโน้มน้าวสะกดอารมณ์และปลุกเจ้าอารมณ์ของผู้ชมรายการให้เกิดอารมณ์ร่วมไปกับตัวละคร กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมมีส่วนร่วมของผู้ชมรายการ
- 2.2 ประสบการณ์ของผู้ชมรายการ มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความรู้สึกของตัวละคร ซึ่งบทบาทของผู้ชมรายการที่ถูกผลักดันให้รับรู้ความรู้สึกของตัวละครรวมกับประสบการณ์ของผู้ชมรายการจะส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วม
- 2.3 การตอบสนองของผู้ผลิตรายการ สามารถพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ชมรายการให้มีระดับมากขึ้น และทำให้รายการสามารถดำรงคงอยู่ต่อไปได้

3. การรับรู้ความหมายของผู้ชมรายการ “คนค้นคน”

การรับรู้ความหมายของผู้ชมรายการนั้น ปลายทางของการรับชมรายการ คือ การทำความเข้าใจชีวิต พฤติกรรมของบุคคลอื่น ๆ มากกว่าการพิจารณาเพียงแต่ภายนอก ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวคิด ทศนคติการยอมรับเนื้อหาได้ง่ายต่อผู้ชมรายการ มีผลทำให้ผู้ชมรายการเกิดพฤติกรรม การมีส่วนร่วมกับรายการ กับผู้ชมรายการแตกต่างกัน หากผู้ชมรายการมีระดับการมีส่วนร่วมมาก ผู้ชมรายการจะเกิดความรู้สึกตราตรึงใจ คลั่งไคล้มาก และหากชมรายการมีระดับการมีส่วนร่วม น้อย ผู้ชมรายการก็จะรับรู้ว่าเป็นข้อเท็จจริงเท่านั้น โดยไม่มีอารมณ์ส่วนร่วมใดๆ ทั้งสิ้น

เพื่อให้เห็นถึงการรับรู้ความหมายของผู้ชมรายการสารคดี “คนค้นคน” ผู้วิจัยขอสรุปเป็นหัวข้อ ดังต่อไปนี้

ประเด็นการรับรู้ความหมายของผู้ชมที่มีต่อรายการ

- 3.1 การเรียนรู้และเข้าใจชีวิตผู้อื่นผ่านทางรายการ
- 3.2 การสะท้อนความเป็นจริงของสังคม
- 3.3 การแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น
- 3.4 รายการ “คนค้นคน” เป็นสื่อกลางช่วยเหลือคนในสังคม

ทั้งนี้ ผู้วิจัยค้นพบว่า การรับรู้ความหมายของผู้ชมรายการในเรื่องราวชีวิตคนที่น่าสนใจ ในแง่มุมที่เจาะลึก โดยสอดคล้องกับทฤษฎีการประกอบสร้างความหมาย (Constructivism Theory) เป็นบทเรียนที่ถ่ายทอดไปยังผู้ชมรายการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นความรู้ที่ไม่มีโอกาส ได้รับรู้มาก่อน ซึ่งสามารถเรียนรู้สาระประโยชน์และประสบการณ์จากชีวิตผู้อื่นผ่านทางรายการ นอกจากนี้ยังสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้กับทางผู้ผลิตรายการและผู้ชมรายการอื่นๆ ซึ่ง ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ทางรายการได้ตั้งใจให้กับผู้ชม ทั้งยังมีผู้ชมอีกจำนวนหนึ่งให้ความสนใจ ในรูปแบบการนำเสนอ การสร้างสรรค์เนื้อหาของรายการ บทโทรทัศน์รวมถึงพิธีกรผู้ดำเนิน รายการที่มีบุคลิกเป็นเอกลักษณ์ และมีการใช้สำนวนภาษาที่สละสลวย คมคายที่มีลักษณะโดดเด่น แฝงด้วยสัจธรรมและปรัชญาการดำเนินชีวิตในการดำเนินรายการ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของ รายการสารคดี “คนค้นคน” และสำหรับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ชมรายการนั้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ชมรายการและการประกอบสร้างความหมายของรายการ โดยให้แนวละครเจ้าอารมณ์

(Melodrama) ซึ่งผู้วิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ชมรายการในระดับสูงสุด คือ การร่วมบริจาคเงิน เกิดจากความคลั่งไคล้ตราตรึงต่อรายการ ทั้งในด้านผู้ร่วมรายการ ผู้ดำเนินรายการและเนื้อหา รายการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะได้มีการวิจัยในด้านเนื้อหาของรายการและ ประสิทธิภาพของผู้ชมรายการ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ของไทย ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของผู้ชมรายการมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ชมรายการ อย่างไร
2. การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการสารคดีส่งผลกระทบต่อกระทบท่อพฤติกรรมของผู้ชม รายการอย่างไร
3. การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้ชมรายการสารคดีไทยและสารคดีต่างประเทศ